

BESLUT

2017-10-30

Dnr: 16/03622,
17/00029, 67, 70,
71, 74 och 637

SAKEN

Toppmötet, 2016-12-29, 2017-01-02, 2017-01-05 och 2017-01-09, programserie där Sveriges förre statsminister möter politiker, och *Efter Toppmötet*, 2017-01-09, paneldiskussion om programserien *Toppmötet*, samtliga i SVT1; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Programmen frias. Granskningsnämnden anser att de inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

PROGRAMMEN

I den fyra avsnitt långa programserien *Toppmötet* samtalade Sveriges förre statsminister Fredrik Reinfeldt med USA:s före detta utrikesminister, Danmarks före detta statsminister, Storbritanniens före detta premiärminister och Norges före detta statsminister tillika nuvarande generalsekreterare för Nato. Samtliga avsnitt introducerades med att en speakerröst sa följande.

I den här programserien ska Sveriges förre statsminister Fredrik Reinfeldt möta några av de senaste decenniernas mest inflytelserika makthavare som nu har dragit sig tillbaka från sina positioner som regeringschefer och ministrar i sina respektive länder. I personliga möten berättar Condoleezza Rice, Anders Fogh Rasmussen, Jens Stoltenberg och Tony Blair om några av de skeenden som format vår tid. De samtalar även om världen i dag och om politiska utmaningar som ligger framför oss.

Samtalen kretsade bland annat kring makthavarnas karriärer samt de politiska beslut de varit involverade i. Ett återkommande diskussionsämne var Irakkriget samt dess för- och efterspel. I programserien visades ett flertal faktainslag där en speakerröst kortfattat redogjorde för olika historiska och politiska skeenden.

I programmet *Efter Toppmötet* diskuterades programserien *Toppmötet* av en panel bestående av en utrikeskorrespondent på Sveriges Radio, en professor i statsvetenskap och en före detta riksdagsledamot. Inledningsvis i programmet sades

bland annat följande.

(Programledare) – [...] det har blivit en del debatt kring [*Toppmötet*], vad tycker ni, får man någon ökad förståelse för besluten som fattades och sådär när det är två politiker som möts på det här sättet? [...] (Professor) – [...] vad gällde de stora frågor som det här programmet tar upp så lärde jag mig inte särskilt mycket, jag tycker nog inte det följdes upp tillräckligt mycket, det var inte tillräckligt mycket djupbörande frågor. [...] (Utrikeskorrespondent) – Nej, problemet var väl att Reinfeldt inte var politiker, utan en ganska dålig journalist. Åtminstone i intervjuerna med Tony Blair och Condoleezza Rice. Det hade varit intressantare om han hade talat om politik på ett annat sätt, än, jag menar, det blev inga följdfrågor, han ställde dem inte mot väggen, han frågade inte varför egentligen och det var lite tråkigt. [...] (Före detta riksdagsledamot) – Ja, jag håller faktiskt till mångt och mycket med, med er, men det jag kände dock är att jag fick bättre förståelse för deras person snarare än deras politik och det uppskattade jag. Det var ett hjärtligt vänskapligt samtal snarare än politiker mot politiker. Det var mera som två människor som möttes utan sina yrkesroller men med ett historiskt politiskt bagage med sig.

I programmet visades ett antal sekvenser från *Toppmötet* som panelen diskuterade. Samtalen hade ett stort fokus på Irakkriget samt dess för- och efterspel.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna anför sammanfattningsvis följande.

Toppmötet var en ensidig och onyanserad programserie där Fredrik Reinfeldt inte en enda gång ifrågasatte de medverkandes beskrivningar av politiska händelser. En påläst och professionell programledare måste kunna ställa motfrågor och ifrågasätta, vilket inte skedde, och de medverkande behövde inte svara på några djupa eller kritiska frågor om de krig de deltagit och varit ledande i. Programserien upplevdes i stället som ren propaganda för USA, Storbritannien och Nato.

Flera anmälare anser att det fördes fram felaktiga och partiska påståenden av de intervjuade. Exempelvis kritiserar att Condoleezza Rice oemotsagd tilläts hävda att anledningen till att USA anföll Irak år 2003 inte var att avsätta Saddam Hussein. Anmälaren anför att det finns dokumentation från flera år tidigare som visar att målet med invasionen var att störta den irakiska regimen. Ett annat exempel är att det påstods att Iraks elnät mest försörjde Bagdad före kriget.

Två anmälare anser att det var en skamligt av SVT att förmedla en okritisk bild av Tony Blair som är dömd för tortyr och krigsbrott.

Eftersom Sveriges Television (SVT) har som mål att vara fri från politiska påtryckningar och kommersiella krafter är det högst orimligt att ha en före detta statsminister som programledare. Fredrik Reinfeldt är en känd lobbyist och driver ett eget företag. Hans medverkan innebar därför att SVT:s reklamförbud åsidosattes. Det är troligt att programserien även strider mot bestämmelserna

om sponsring.

En anmälare anför på närmare anförda grunder att den före detta riksdagsledamoten som deltog i panelsamtalet i *Efter Toppmötet* felaktigt påstod att sanktioner mot Irak infördes först efter det andra Irakkriget år 2003.

PROGRAMFÖRETAGS YTTRANDE

SVT anför i huvudsak följande.

Avsikten med *Toppmötet* var att i en ny och annorlunda programform, personliga samtal mellan tidigare politiska ledare, ge ett annat perspektiv än det som framkommer i mer traditionell journalistisk bevakning och granskning. Programserien är alltså att betrakta som ett komplement och en möjlighet till adderande perspektiv på nutidshistorien. Den före detta statsministern Fredrik Reinfeldts kontaktnät gav en möjlighet till samtal med internationellt sett mycket uppmärksammade personer. De fem som medverkade, inklusive Frederik Reinfeldt själv, har alla befunnit sig på olika punkter längs den politiska skalan, vilket SVT såg som en utgångspunkt för urvalet. Programmet var alltså inte en rent journalistisk framställning utan en pusselbit i skildringen av nutidshistorien som berättades av några av dem som varit med och påverkat skeendena under den period Fredrik Reinfeldt var statsminister.

SVT har ett ansvar för att bidra till att utveckla nya format, framför allt inom områden med betydelse för allmänintresset. Med *Toppmötet* testades ett nytt programformat som i förlängningen skulle kunna leda till nya program av samma typ med samtal under ledning av personer med skiftande politisk bakgrund. Det var också ett format som saknade en traditionell programledare.

Fredrik Reinfeldt skulle hålla personliga samtal och förväntades inte agera som en journalist. Samtidigt var det en viktig förutsättning att också de delar av sina gärningar som politikerna kritiserats för skulle tas upp. SVT fattade alla avgörande publiceringsbeslut. Samtalsutdragen kompletterades med faktainslag och bakgrunder som gav en allsidig belysning av de skeenden som avhandlades. Fredrik Reinfeldt deltog inte i besluten om utformningen av dessa delar av programmen.

Opartiskhetskravet omfattar programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Fredrik Reinfeldt mötte sina före detta kolleger i egenskap av sig själv i programmen och hade inte en programledarroll. Han var statsminister i Sverige i åtta år och det var med den erfarenheten i ryggen som han genomförde samtalen. Detta framkom av programpresentationen. Möjligen kan det nya formatet utan programledare, men med en samtalsledare som representerade sig själv, ha lett till att vissa personer missuppfattat Fredrik Reinfeldts roll. SVT anser ändå att

den var tydligt presenterad.

Fredrik Reinfeldt har lämnat den svenska inrikespolitiken och har inga politiska uppdrag. Att personer med ett aktivt partipolitiskt förflutet medverkar i SVT-program är inget ovanligt. Under år 2016 sände SVT till exempel en dokumentärserie om den tidigare socialdemokratiska statsministern Ingvar Carlsson.

De internationella politikerna var alla tillfälliga medverkande för vilka kraven på opartiskhet och saklighet kan ställas lägre. Programmens syfte var att de i samtal skulle ge sin version av världshändelserna. Genom att samtalsutdragen kompletterades med faktainslag gavs också en mer allsidig belysning av de skeenden som samtalen kretsade kring och i programmet *Efter Toppmötet* analyserades och fördjupades diskussionen.

Fakta om Irakkriget redovisades i samband med samtalen med Condoleezza Rice, Anders Fogh Rasmussen och Tony Blair. Att kritiken mot kriget varit stor framgick tydligt. Anders Fogh Rasmussen fick också en kritisk fråga från Fredrik Reinfeldt om hur han tänkte när han bestämde sig för att stödja USA:s dåvarande presidents politik gällande Irak.

Programmets syfte var inte att berätta ”sanningen om Irakkriget” eller ge den fullständiga bilden av politiska händelser under perioden. De intervjuade gav sin version av vad som hände. Meningen med samtalen var att komma djupare och kanske få veta mer om de inblandades versioner än vad de tidigare sagt offentligt. I *Efter Toppmötet* analyserades de medverkandes svar beträffande händelserna före, under och efter kriget.

I fråga om att Fredrik Reinfeldt skulle stå på samma sida som de intervjuade gällande frågan om Irakkriget anför SVT att programföretaget inte funnit några uppgifter om att Fredrik Reinfeldt skulle ha gett sitt stöd till Irakkriget på samma sätt som exempelvis Tony Blair.

Gällande att SVT gav utrymme åt och legalitet till politiker som anklagats och dömts för krigsbrott anför SVT att Tony Blair fått mycket stark kritik för Irakkriget. I *Toppmötet*-avsnittet med Tony Blair framkom det bland annat i ett faktainslag att han har anklagats för att ha lett britterna in i ett orättfärdigt krig och innehållet i den mycket kritiska så kallade Chilcot-rapporten samt antalet döda i Irakkriget redovisades. SVT har inte funnit belägg för att någon av de medverkande dömts för krigsbrott av en internationellt erkänd domstol.

Som nämnts tidigare syftade inte programserien till att ge en heltäckande bild av vad som hänt under den tidsperiod som samtalen berörde. I programmet framgick dock i en speakertext att den svenska alliansregeringens politik varit ifrågasatt.

En anmälare anför att Condoleezza Rice felaktigt hävdade att anledningen till att anfälla Irak inte var att avsätta Saddam Hussein. SVT anför att anmälaren måste ha hört fel. Condoleezza Rice sa i själva verket bland annat att USA:s regering ansåg att Saddam Hussein var ett säkerhetshot men att syftet med Irakkriget inte var att införa demokrati i Irak. SVT anser att det var tydligt att detta uttalande var Condoleezza Rices egen version av historien och programföretaget framhåller även att uttalandet kommenterades i *Efter Toppmötet*.

Några anmälare anser också att det finns skäl att tro att SVT har brutit mot bestämmelsen om sponsring i sändningstillståndet. Någon otillåten sponsring har inte förekommit i programserien. Programserien producerades av ett fristående produktionsbolag som en så kallad produktionsutläggning, vilket innebär att SVT har stått för alla kostnader.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis bland annat att kontroversiella ämnen eller händelser inte får behandlas ensidigt, det vill säga så att endast en parts version eller synpunkter klart dominerar ett program eller inslag. Det är tillåtet att skildra ett ämne från en speciell utgångspunkt, men i så fall bör detta klart framgå av programmet eller programpresentationen. Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt nämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven på opartiskhet och saklighet ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande än på företrädare för programföretaget.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser att det tydligt framgick att utgångspunkten för *Toppmötet* var att skildra personliga möten och samtal mellan Sveriges förre statsminister Fredrik Reinfeldt och fyra andra före detta framträdande politiker vilka samtliga återgav sina tolkningar av historiska och politiska händelseförlopp. Nämnden konstaterar att de fyra politikerna var tillfälligt medverkande för vilka kraven på opartiskhet och saklighet kan ställas lägre än på företrädare för programföretaget. Deras uttalanden medför därför inte att programmen strider mot dessa krav. Vad gäller den roll som Fredrik Reinfeldt själv intog anser

nämnden att publiken torde ha uppfattat även honom som en tillfälligt medverkande person snarare än som en representant för SVT, trots att programserien omfattade flera avsnitt med samma samtalsupplägg. Inte heller Fredrik Reinfeldts uttalanden eller förhållningssätt medför därför att SVT har åsidosatt kraven på opartiskhet och saklighet.

Enligt nämndens bedömning strider inte programmet *Efter Toppmötet* mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Vad anmälarna i övrigt anfört medför inte heller att programmen strider mot de bestämmelser som gäller för SVT:s programverksamhet.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Jan Holmberg, Ulrika Hansson, Clas Barkman och Berivan Yildiz efter föredragning av Gustav Aspengren.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Gustav Aspengren

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.